

Luonnonkukat ja luontokato

Niittylaukkaneilikka

Armeria maritima subsp. elongata

Luontoa; luontotyyppejä ja lajeja uhkaavat monet tekijät. Ilmastonmuutos, maankäyttö ja rakentaminen, luonnonvarojen kulutus, maa- ja metsätalouden yksipuolistuminen, turpeenotto ja ojitukset, jopa keräily ja vieraslajit. Luontokato johtuu luonnonvarojen ylikulutuksesta ja se ilmenee perinnöllisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien heikkenemisenä ja voi pahimmillaan johtaa sukupuuttoihin.

Suomen lajien uhanalaisuusselvityksessä vuonna 2019 arvioiduista 22 000 lajista oli uhanalaisia 2667. Luontotyypeistä vuonna 2018 jo lähes puolet oli arvioitu uhanalaisiksi. Suomessa suuri osa uhanalaisista lajeista elää metsissä ja erilaisilla perinnebiotoopeilla, kuten kedoilla ja niityillä.

Huomiota on saanut erityisesti pölyttäjäjen kriisi, joka vaikuttaa myös ruuantuotantoon. Luontokato etenee joskus myös huomaamatta ja vähitellen; seurannat, tutkimukset tai arkihavainnotkaan eivät havahdu lajien ja ympäristöjen vähenemiseen ja köyhtymiseen. Luonnonkukkien ystävät ovat huomanneet esimerkiksi ketoneilikan, hirvenkellon, lettorikon, peltosauramon, mäkilitukan, rohtorastin ja monen muun lajin vähentymisen. Myös ilmastonmuutos näkyy lintujen ja hyönteisten tavoin kasvilisudessa, vaikka muutokset ovat hitaampia.

Luontoteot ratkaisevat

Luontokatoon voidaan vaikuttaa maankäytön suunnittelulla, uusilla luonnonsuojelualueilla sekä erilaisilla ennallistamis- ja hoitotoilla.

Suomalainen luonto tarvitsee lisää suojelualueita, mutta myös ennallistamisia, erilaisia hoitotoimia ja esimerkiksi laadukasta ja luonnonmukaisempaa viheralueiden hoitoa. Esimerkiksi mm. METSO- ja HELMI-ohjelmat ovat lisänneet suojelualueita ja osassa kohteista on tehty luonnonhoitotoita. Luonnonhoito voi olla esimerkiksi

niittoa, laidunnusta, kulotusta ja pienvesien kunnostusta. Piholla, tienvarsilla ja viheralueilla tulisi yleisemminkin siirtyä luonnonmukaisiin alueisiin, ”hallittuun hoitamattomuuteen”. Luonnonkukille tulisi liian varhaisen leikkuun sijaan antaa mahdollisuus kukkia ja siementää. Myös kotimaisten luonnonkukkien siemeniä voi kylvää ja kukkaniittyjä hoitaa maiseman ja pölyttäjille mieluisten lajien runsastuttamiseksi.

Luontoteot ovat tärkeitä, sillä luonnon monimuotoisuus turvaa lopulta kuitenkin kaiken ihmisen hyvinvoinnin ja talouden.

Vieraslajit ja luontokato

Luontokato on myös luonnon yksipuolistumista; tietyt lajit runsastuvat ilmaston lämpenemisen ja maankäytön samankaltaistumisen myötä. Suomessa vieraslajit eivät ole yhtä vakava uhka luonnon monimuotoisuudelle kuin muualla maailmassa. Meillä haitalliseksi luokiteltuja vieraslajeja on vähemmän, eivätkä ne ole vielä aiheuttaneet alkuperäisten lajien häviämistä. Tietyissä elinympäristöissä, kuten niityillä ja rehevissä lehdoissa lupiini, jättipalsami ja

jättiputket ovat syrjäyttäneet alkuperäistä kasvistoa. Itämeren hiekkarannoille levinnyt kurturuusu on aiheuttanut kenttäorakon uhanalaistumista ja uhkaa myös meriotakilokkia, niittylaukkaneilikkaa ja rantakauraa. Karjanjuotolammikoiden ja savikuoppien umpeenkasvun taannuttama isovesirikko voi kärsiä myös keltalammikin leviämisestä. Vieraslaji valkohäntäkauriin on havaittu syövän uhanalaisia kämmeköitä ja isoapollon toukan ravintokasvia isomaksaruohoa. Ilmastonmuutos helpottaa vieraslajien leviämistä ja kotiutumista uusiin elinympäristöihin.

Rohtorasti
Anchusa officinalis

ARJEN LUONTOTEOT

Liity Luonnonsuojeluliiton jäseneksi:

sll.fi/liity

Liity Luonnonsuojeluliiton kuukausilahjoittajaksi:

sll.fi/lahjoita

Anna ääni luonnolle

Tarkista vaaleissa ehdokkaasi kanta politiikan luontotekoihin.

Osallistu luontotalkoisiin

Lähde ulos luontoon ja tule mukaan luontokatoa pysäyttäviin talkoisiin: sll.fi/tapahtumat

Auta lähiluontoa

Tarjoo talvella linnuille ruokaa, keväällä baari kimalaisille ja perhosille sekä kesähelteillä vettä eläimille.

Vie lapsia ja läheisiä luontoon

Lähde perheen tai ystävien kanssa Luonnonsuojeluliiton paikallisyhdistysten järjestämille retkille.

Ketoneilikka

Dianthus deltoides

Luonnonkukkien päivä
sll.fi/luonnonkukat

Facebookissa facebook.com/luonnonkukkienpaiva
Twitterissä ja Instagramissa #luonnonkukat

LUOMUS
LUONNONTIETEELLINEN KESKUSMUSEO

BIOLOGIAN JA
MAANTIEETEN OPETTAJIEN
LIITTO BMOl ry